

ВИХОРИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

Що безвислідність на домагання управління підтвердили поліційні органи. Після того цілї фальшиві поліції, комісарів, агентів, конфідентів подалися до Міназіяйного Інституту. Шукали в шафах, шафках, скриньках, ліжках, кишенях учнів і... без вислідів. Під час цієї операції о 7-й годині зажаковано на снідання. Поліція була занадто чинна, що дозволила всім чиним удатися на снідання, а біля залізничної поліції лишились всього тільки один настоятель. Реалізація перейшла на довгий коридор, де мігтися вишала, а на них плавали загортки учнів. Конфіденти почали ширяти по кишенях плащів, оглядали на одному з них, дотримуючи дозволу, що по розділах мі

належати учневі в VII, або VIII, кл. знайдено якісь „комуністичні“ прокламації і дві картки в чорних обвідках з написом „Смерть собаці“. Шеф дефензи в радістю забрав цей „corpus delicti“ разом з плащем. Він так втішився нею „знахідкою“ конфідента, що зреагував з ревізії на II-гому поверсі. Та виявилось, що довгий плащ є власністю учня III. кл. Пасічинського, ростом високого, але мало розвиненого. Значить, провокатор помилився здорово. Хлопця покликано на поліцію, але негайно вивушено, бо що було робити з недорозвиненою дитиною. Всі „небезпечні“ папери враз з „революційними“ картками „Смерть собаці!“ вложив до плаща хтось, кому належало довести до розв'язання бурс, а тим самим і гімназії, бо в самім Інституті є 150 учнів. Коли вони є „заражені комунізмом“, то ясно, що й гімназія теж „заражена“, а тоді одиницький вихід розв'язання бурс і гімназії.

Перемиське громадянство до краю схильоване провокаційними методами, приноровлюваними до моді.

Грицько проти Грушевського!

Голова Київського Губвиконкому Грицько, в справданні з діяльності Губвиконкому на VII. з'їзді рад Київщини, торкаючись справи українізації ні з сього, ні з того копнув академіка Мих. Грушевського, накликаючи на нього радянського поліція...

„Ось передомною журнал „Україна“ — з обуренням говорив Грицько — який видається під редакцією М. Грушевського. Останнє число посвячено переважно пам'яті Шевченка. Передова політична стаття написана Грушевським. Я питаю вас, товариші, — з патосом звертається Грицько до своєї аудиторії, — чи можна в 1925 р. на Україні писати бойову політичну статтю про Шевченка і жадним словом, жадним натяком не згадати про радянську владу, радянську суспільність? Чи може це зробити той, що широко стоїть на радянському ґрунті? В цій статті радянську владу оминається. Там є більше української національної великодержавності, ніж радянської ідеології“.

„Нам не так важко, поучував далше своїх слухачів Грицько, — що думає з приводу Шевченкових роко-

Пурис

паста до пурити для смільний чорний полісик.

вин проф. Грушевський, як важко те, яку літературу, яку публіцистику подається нашим читачам. Звичайно було б добре, колиб науковий талант проф. Грушевського пішов по радянському напрямку. Але незалежно від цього нам треба завоювати українську публіцистику та літературу. Ми з великим задоволенням стежимо за тим, як до широго, активного співробітництва підходять все ширші кола української інтелігенції. Але ми не можемо закривати очей також і на те, що в умовах нової економічної політики утворюється ґрунт для оживлення дрібно-буржуазної ідеології“.

„Треба просто сказати, признається Грицько — що української літератури і публіцистики ми ще не завоювали“.

Не маючи дотичного числа „України“, не можемо поверити, чи стаття академіка М. Грушевського містить в собі знамена злочину ігнорування радянської влади і радянської суспільності, злочину великодержавності та ідеологічної дрібно-буржуазності. Отже мусимо на слово вірити Грицькові, що позажаний учений мабуть таки прогрішився, коли не супроти радянської влади і радянської суспільності, то щонайменше супроти самого Грицька. Видно чимсь недовгодив старий професор молодому представникові радянської влади.

Але при цій нагоді варто відзначити, що українське національне письменство, українська національна думка, по авторитетному свідомству Грицька, всеж таки існують, розвиваються; що українська література й українська публіцистика перейнята національною великодержавністю і навіть (дивна річ у соціалістичній республіці!) дрібно-буржуазністю та що радянська влада ніяк не може приборати до своїх рук цієї непокірної напів-

нальної та дрібно-буржуазної української літератури й публіцистики.

Дійсно справа кепська. Так багато зроблено для української життя — і пару десятків газет українських існує, і кілька журналів українських видається, і сотки книжки українською мовою друкується, а українська література й українська публіцистика десь самі собі а боку стоять і не дають себе „завоювати“. Ні, якої тобі „смічки“! Справді, є чого обурюватися.

Бідний Грицько, в своїй комуністичній засліпленні не бачить трагікомічності становища, коли про українську літературу й українську публіцистику доводиться говорити, як про щось цілком відокремлене від усього того українського, що творить радянська влада, а радше комуністична партія, признаючи тим самим, що вся та українська творчість радянської влади не є українською по суті, бо українську літературу й українську публіцистику треба ще „завоювати“! А це завдання, видно, не легке!

У. С. Р. Р.

Стан шкільництва у Київі

Під тегершню пору існує у Київі 97 трудових шкіл, в яких учаться 31.000 дітей. Протя попереднього року число шкіл зменшилося на три, але пропав оточених школами дітей зріс з 45 до 50 тис. Кількість українських шкіл збільшилася з 30 до 35, жидівських з 4 до 7 коштом російських шкіл. В 60 дитячих будинках і дитячому городку „Ленінськ“ виховується до 5000 дітей. Через заборгованість батьків з платою за навчання, педагогічний персонал не дістає цілої плати. Незаблизь платні в біжучому кварталі досягає 40 тис. (Б. 18, IV, 23.)

Національні Меншости на Україні.

Центральна Комісія національних меншостей при ВУЦВК, зробивши підсумок пороблених заходів для розв'язання питання національних меншостей на Україні, які представляються такі: Виділено 5 німецьких районів, в складі 55 сілських рад, крім того виділено 22 окремі німецькі сілські ради, які входять в склад німецьких районів. Польських сілських рад виділено 15 і має бути ще виділено

Дя. Дорошенко.

НОВИНИ

нашої педагогічної літератури.

Учитель. Педагогічно-науковий збірник. Том I. Львів 1925. Накладом Учительської організації, ст. 168, 8“.

Завдання, які ставить перед собою редакція нового збірника, що отсе перший том його перед нами, почасті розкриваються в першій статті збірника: „Самоосвіта учительства“, пера М. Галушинського. Потреба удосконалення фахового знання, набутого в школі, потреба стежити за розвитком своєї фахової науки й бути в курсі новітніх її досягнень, особливо дає себе чути в сфері праці учителя-педагога. Цій потребі йдуть на зустріч звичайно в формі тзв. доповнюючих курсів; такі курси особливо були розповсюджені колись на Україні; улаштував такі курси й теперішня польська влада в Галичині; але ці курси мало можуть дати українському учительству Галичини (а його то й має головною увагою д. Галушинський), бо з них старанно усунуто все українське, улаштуванняж своїх власних українських курсів натрапляє на різні труднощі. Отже українському вчителю заостається одна дорога — дороба самоосвіти в найширшім розумінні того слова: організація професійних товариств зі зборами й рефератами, бібліотеками, видавничством. Автор констатує занепад вищих культурних інтересів серед загалу українського учительства — як наслідок загальної нашої ліквітації, і вважає необхідним пробудити, оживити ці інтереси серед учительства, бо інакше воно може втратити значущі провідні культиури в народній масі, що

було би великою шкодою для нашого національного життя. Видання неперіодичних збірників, на сторінках яких учитель може знайти цікаву для себе лектуру, прочитати про новинки на полі теоретичної науки в своїм фаху, про нові досвіди на тім полі, про справи національної освіти взагалі, може й сам поділитися своїми думками й враженнями, — такий очевидно замисл видавців збірника „Учитель“, такі їхні завдання.

Перший том „Учителя“ аложений, на нашу думку, цікаво і різносторинне. Знаходимо тут перш за все ряд статей фахового педагогічного змісту: А. Чайківського „Про завдання народнього учителя на селі“; Ст. Сірополька — „На шляху творення нової школи“; О. Цегельської — „Народня учительська під теперішню добу“; Д. Мона Девея — „Ціль науки історії в початковім навчанні“; Д. Коренця — „Практичне виховання молоді“ й деякі інші. Бачимо статті присвячені спеціально справі підручників: І. Клима „Про значіння поетичних уступів, уміщених у підручниках народніх шкіл і зв'язь цих уступів із прозаїчними та з наукою співу“, Д. Коренця „Історичні читанки“. Щодо перших статей згадалися нам, що вони трохи грішать теоретичністю й замало говорять про конкретні обставини, в яких перебуває тепер школа хочаб у самій Галичині. Говорячи про „нову школу“, варто було би зупинитись на тій великій роботі, яка була зроблена на полі народнього шкільництва на Великій Україні в 1918 і 1919 роках; не вважаючи на зміну урядів і режимів там у міністерстві освіти фактично працювали одні й ті самі люди, котрі зробили велику роботу, що хоча поча-

сти й зруйнована тепер, але має великий історичний, а також і практичний інтерес. Якого розмаху досягла справа організації українського шкільництва спеціально за часів Української Держави 1918 року, це видно зі споминів І. Філіпчак „Учительські курси українознавства на В. Україні в 1918“, надрукованих в цій самій книжці „Учителя“.

Д-й Коренець, говорячи про історичні читанки, чому не згадає про історичні читанки О. Білоусенка „Було колись“ і про „Читанку з історії України“ Н. Мірзи-Авакіяну. Обидві ці книги заслуговують як найбільшої уваги.

Характер споминів має стаття Е. Грицака „З історії українського шкільництва на Великій Україні“. Властиво мова йде про сілські гімназії 1920—1922 років, коли радянська влада не нищила і не забороняла здебільша українських шкіл, але також нічим їх не піддержувала, а навпаки, робила всякі труднощі й перешкоди, підозрюючи скрізь українську політичну роботу і дошкучуючи перш усього учителя-Українця“. Дуже інтересні відомості про українське шкільництво за океаном подає стаття М. Таранька „З шкільного руху в Канаді“.

Цілий ряд статей збірника своїм змістом виходить за межі педагогічних тем і тому має загальніший інтерес. В. Залозецький в статті „Т. Шевченко в світлі епохи“ розбірає дві нові книги про Шевченка — А. Річницького й О. Гриця, в яких обидва автори стараються представити Шевченка „пролетарським поетом“ в сучасній більшовицькій дусі, — новий доказ, як іще мало досліджене життя і творчість великого поета і як мало вони ясні навіть посьяжним

літератам, таким як ось д. Грицак. До фактів і вказівок, якими д. Залозецький збиває поверхові й теґденійні твердження обох авторів книг, можна би додати іще чимало, але це вивело би нас далеко поза межі обсягу нашої замітки.

Стаття В. Гнатюка „Лука Гарматій і його спомини про М. Коцюбинського“ дає більше, ніж обіцяє сама назва. Перш за все це — дуже тепло й яскраво написана біографія Луки Гарматія, одного з найсимпатичніших українських учителів-громадян; по друге маємо тут спомини пок. Л. Гарматія про побут М. Коцюбинського на Гуцульщині в 1912 р., лист Коцюбинського до Гарматія і спомини про гостювання Коцюбинського серед гуцулів П. Шекерика-Доникова, з примітками В. Гнатюка. В цілому спомини й примітки дають дуже цікавий матеріал для генези й психології творчості автора „Тих забутих предків“.

М. Возняк у статті „Краса давньої української книги“ говорить про місцеві окраси й взагалі про зовнішній вигляд старої української книги від збірника Свєтослава 1073 р. — з нагоди появи праць Іл. Свеніцького про „Українські рукописи Галицької України“ й „Початки книгопечатання на землях України“.

Іл. Свеніцький в замітці „Три історії української літератури“ дає загальну характеристику праць С. Єфремова, М. Возняка й М. Грушевського. На його думку — „Возняк дав найбільшу скільки річового матеріалу, Грушевський обхопив національну літературу людського походження у зв'язку з міжнародньою, а взагалі літературу доведену до XIV в. подаття з історичним життям нації“ Єфремов поспішає (забавляючи

та, а також утворено один польський па-
рафі, в складі 14 сілських рад. В жито-
мирській округі містять 258 польських
місць. Волинський район утворено два,
в складі 10 сілських рад. В тернопільській
окрузі містять 8420 душ
українського населення.

Націоналістичні меншості на Україні на-
лічуються 2,333,000, в тім коло півтора міль-
йона Жидів, 362,000 Німців, 238,000 Поляків,
85,000 Болгар, 29,000 Греків і інші
дрібні народи. Сюди не входять Росіяне.
Територія Молдавія виділена в окрему
молдавську республіку.

Виступ Наменева у Харкові.

«В Всеукраїнському з'їзді Рад у Хар-
кові виступив з обширним рефератом Ка-
менев. Він зазначив, що на найближшій
з'їзді Рад СРСР будуть прийняті закони,
метою яких буде економічне піднесення
села. Ці закони встановлять децю тісній-
шої речечі, і далі піти на піднесення
всесільської поліції в селі, поліції в
містах і в приватності кодекси праці
до сільських виборів. Основною буде пере-
будова і політика політики. Крім того намі-
няють поліції у політиках від сільської
господарі. Всі ці закони також пронести в
життя й виконати силами державного апа-
рату. Необхідно, щоб в цій роботі при-
няли найактивнішу участь також само
селянство. В часі дискусії над рефератом
Каменева забирали голос численні деле-
гати з Волині та Поділля. Вони спиталися
перевести на відомі українські СРСР і
Польщі та вимагали від союзного уряду
економічних засобів для того, щоб оборо-
нити інтереси України у Польщі та Ру-
мунії та в Білорусії у Польщі. В кім-
паччез резолюції висловлена віра в те, що
союзний уряд прийме активні та енер-
гійні заходи для оборони України у
Польщі та Румунії. З'їзд поставив дуже
остро питання про припинення румунської
окупації в Бессарабії, та про заставлення
польського уряду зберігати точно добо-
везання відносин українського та біло-
руського населення, які Польща прийняла
в себе у рижському трактаті.

Розсадники русифікації.

Г. Сорочка порушує в „Вільшовку“ з 16.
IV. справу використання театру, як засобу
присвоєння засвоєнізмовітності і чужою
по національності публікою, головне ро-
бітництвом, знає української мови і
стверджує, що переважна частина кін-
ських театрів, як також театральні уста-
новки робітників класів ведуться в росій-
ській мові, являючись розсадниками даль-
шої русифікації серед населення.

Заходи щодо українізації партійних шкіл.

Центральний комітет КП(б)У. запропо-
нував всім місцевим комітетам збільшити
українізацію навчальної, розсадничої і
політико-просвітної роботи радянсько-

партійних шкіл. Розроблено план україні-
зації шкіл в наступному році. По цьому
плану переводяться на українську мову
навчання усіх предметів у школах II. ступі-
ня — київській, полтавській і колінській —
і в школах I. ступіня — новгород-волин-
ській, черкаській, черкаській, кремен-
чукській, винницькій, харківській, ізюм-
ській і ніжинській. В решті партійних шкіл
на українську мову переводяться від по-
ловини до двох-третьох предметів. В шко-
лах Донбасу збільшено буде навчання
Української мови і переведено на укра-
їнську мову навчання історії України і еко-
номічної географії. В Київ та Поділля
будуть організовані в місцях серії курсів
української мови для дорослих і молоді
шкіл, в кожній місті на 30 осіб. Крім
того в Харкові будуть улаштовані все-
українські курси для вчителів української
мови, для професорів партійних шкіл
I. і II. ступіня, розраховані на 40 осіб. Го-
ловні школи і Агітпрому пропонується
зробити план видання до нового шкіль-
ного року білоруських і інших наукових
середників на українській мові. Поруч
цього будуть жити заходи, щоб украї-
нська мова зривалася розговорною мовою
в інтересах шкільних, на курсових шкіль-
них збірках, в шкільних клубках і щоб
з'явилася в шкільних стінках газетках.
(Кохуніст, 24. III. 25).

Українізація в першональній окрузі.

Робота по українізації почалася в 1924
році. Утворені комісії по українізації, о-
кружні і районні, які мали б для за-
вдання дати української мови урядо-
вими навчальними установами. Наслідки були
мало потішні, знаючи українську мову
випало, вже мало. На початку мину-
лого року організовано гуртки для на-
вчання української мови, до яких втягнуто
до 90 процент всього складу урядовців,
а з кінцем року зроблено повну про-
вірку, яка дала такі наслідки: На 881
урядовців добре володіють українською
мовою 114, задовільно — 395, хепсько
— 229, зовсім не володіють українською
мовою 73. Це в місті. В районах і на се-
лах на 1123 урядовців добре володіють
українською мовою 253, задовільно —
494, хепсько — 429, зовсім не володіють
українською мовою 82. Під кінець мину-
лого року окружний відомством і всі його
відділи перевели діловодство на укра-
їнську мову. Неукраїнізованими залиши-
лися господарські установи і по части
професійні організації. З україніза-
цією шкіл справа стоїть значно краще.
На 332 школи тільки 19 не українізовані,
в тім 14 шкіл національних меншостей.
Це трудові школи. Але з професійно-
ними і технічними школами гіше. З во-
сьми шкіл цього типу тільки в одній на-
вчається по українськи, а в решті шкіл
українська мова викладається лише як
предмет. Політично-просвітні установи
також мало українізовані. Одною з при-

чин цього — відсутність української літе-
ратури. В обидвох округів на 62,000 чин-
жон тільки 12,000 є українських.
(Кохуніст, 4. IV. 1915).

Як переведено шкільний плекбісцит?

Інспектор надає присяги.

В дні 24. IV. 1925 р. шкільний
інспектор в Скалаті Здек допустив-
ся надужити власті і стоптав за-
кон, який польська держава видала.
В тім дні, ще перед північю, ві-
слав він 35 громадян села Глі-
бова, через жандармерію, щоб я-
вилися до нього на переслухання в
громаді Пізанка гетьманська най-
північніше до 10 год. рано, бо инак-
ше уневажнить усі їх декларації.
Рівночасно плавав кожного з них,
щоб приніс урядовий вказ метри-
кальний на доказ, що його дитина
знаходиться в шкільній віці.

Перелічені громадяне змушені
були серед опаночі стягати з ліж-
ка свого пароха о. Дурбака, щоб
поробив потрібні метрикальні ви-
ти і в означений годині ставилися
на авдієнцію до інспектора в селі
Пізанка. Цей почав списувати спер-
шу з кожним поодиноким якісь про-
токоли і питався громадян: чи во-
ни обстають при тім, щоб була
лише „руська“ школа, чому не хо-
тять польської, а рівночасно світив
свічки і розуміється, щоб селян
застраштити, зважав, щоб присяга-
ли, що не хочуть польської школи.

Наші селяне не люблять присяга-
ти на дрібниці і тому болячися при-
сяги згодилися і підписували не при-
глядаючись писемням що їх підпи-
сував інспектор, лише щоб з тої
халепи вирватись. Шойно останній
з них заперіт, що це були дек-
лярації за польською школою.

Додаємо, що на тих самих дек-
ляраціях був стверджений уже паро-
хом вік дітей і що інспектор по та-
кій переведеній маніпуляції наші дек-
лярації звернув як уже безпред-
метові.

Вказ громад, які внесли шкільні
деклярації з домаганням украї-
нської мови навчання:

Повіт Рогатин.

1) Бабухів 67 деклярацій за 81 дітей, 2)
Бельківці 59 дек. за 85 дітей, 3) Васюки
42 дек. за 64 дітей, 4) Вербилиці 42 дек.
за 48 дітей, 5) Воскресінці 42 дек., 6) Во-
слав 42 дек. за 55 дітей, 7) Гонорів 42 дек.,
8) Давидів 40 дек. за 53 дітей, 9) Дібро-
нів 44 дек. за 57 дітей, 10) Дитини 52 дек.
за 84 дітей, 11) Залужжя 44 дек. за 51 дітей,
12) Залужжя 40 дек. за 47 дітей, 13) Залуж-
жя малий і великий 40 дек., 14) Кошівки 59
дек. за 81 дітей, 15) Кіпичівці 56 дек. за
72 дітей, 16) Кіпичівці 54 дек. за 82 дітей,
17) Липичів горішні 71 дек. за 92 дітей, 18)
Льшів 41 дек. за 60 дітей, 19) Мелів 26
дек. за 43 дітей, 20) Обельчівці 27 дек. за
30 дітей, 21) Підгородя 42 дек. за 57 дітей,
22) Пуки 54 дек. за 72 дітей, 23) Путятинці
56 дек. за 79 дітей, 24) Помоківці 63 дек.
за 91 дітей, 25) Рогатин 36 дек. за 48 дітей,
26) Бабинці долинні і горішні 48 дек. за
63 дітей, 27) Кутини 20 дек. за 28 дітей, 28)
Перемішівці 6 дек. за 7 дітей, 29) Півзасівці 20
дек. за 25 дітей, 30) Рувів 36 дек. за 46
дітей, 31) Стратини місто і село 45 дек. за
57 дітей, 32) Уїзд 40 дек. за 49 дітей, 33)
Фролів 51 дек. за 69 дітей, 34) Фірлівці 49
дек. за 65 дітей, 35) Чесники 43 дек. за 61
дітей, 36) Янів 30 дек. за 64 дітей, 37) Ягуд
40 дек. за 54 дітей.

Разом внесено 1653 демл. за
2017 дітей.

Крім того внесли без подання числа дек-
лярації громади:

Догова, Долинні, Жовків, Загір'я, Кі-
пичівці, Лугинці, Псарі і Півзасівці, а з
судового повіту буштинського: 1) Бол-
шівці 36 дек. за 52 дітей, 2) Буштинці 60
дек. за 80 дітей, 3) Буштинці 70 дек. за 92
дітей, 4) Вишнівці 40 дек. за 60 дітей, 5) Га-
бунці 54 дек. за 79 дітей, 6) Дитини 44
дек. за 49 дітей, 7) Дитини 59 дек. за 75
дітей, 8) Желізовці 57 дек. за 72 дітей, 9)
Жулів 41 дек. за 58 дітей, 10) Журавськ
46 дек. за 62 дітей, 11) Козарів 42 дек. за
50 дітей, 12) Коропатинці 43 дек. за 52 дітей,
13) Кушівці 105 дек. за 31 дітей, 14) Лич-
ків долинні 72 дек. за 90 дітей, 15) Наста-
шини 49 дек. за 51 дітей, 16) Озерні 41 дек.
за 53 дітей, 17) Півзасівці 35 дек. за 49 дітей,
18) Подпавні 42 дек. за 65 дітей, 19) Під-
павні 56 дек. за 78 дітей, 20) Підпавні
38 дек. за 55 дітей, 21) Сергіїв до-
линні 40 дек. за 50 дітей, 22) Сергіїв до-
линні 61 дек. за 70 дітей, 23) Сергіїв до-
линні 55 дек. за 63 дітей, 24) Скоморохи
нові 79 дек. за 106 дітей, 25) Скоморохи
старі 46 дек. за 54 дітей, 26) Світлівці
60 дек. за 91 дітей, 27) Свободівці 60
дек. за 82 дітей, 28) Хорівці 78

ЛІТЕРАТУРА
ЗЕЛЕМЯНЦІ
Умебл. овані кімнати.
Першорядний харчі
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ.
Спішиться з замовленнями на
літні місця.
БЮРО: ЛЬВІВ, РУСЬКА 18. І. пов.
міст 12-1 год.
1910 АДРЕСА: 2-4
УПРАВА ЛІТНІСЬКА
ЗЕЛЕМЯНКА п. Гребенів.

дек. за 90 дітей, 29) Чернів старий 47 дек.
за 48 дітей, 30) Чернів 55 дек. за 80 дітей,
31) Загір'я конюшні 31 дек., 32)
Ковалівці 82 дек., 33) Гонтівці 52 дек.,
34) Юлівці 45 дек., 35) Яблонівці 82 дек.,
36) Коростини (без подання числа).
Внесено 1874 деклярацій за
2053 дітей.

По причині байдужності не впе-
сли громади: Підпавні, Болшів
Гоноратівка, Ганівці, Горозівці, Ле-
мківці, Демешківці, Колоколин, Ку-
ничі, Мартинів новий і старий, Нім-
шин, Рівзасівці, Слобідка конюш-
ницька, Стасьова воля і Лопушин.

Суд над українськими послами.

Телєгр. від нашого спеці. кореспондента:

Субота — четвертий день розпри-
рани. До полудня закінчено переслу-
хання відводних свідків. Усі оди-
остайно заперечили акт обвинува-
чення, доказуючи з другого боку
переслідування України в усіх га-
дулях життя. Після перерви одно-
годинна біда й хаотична промова
прокуратора, закінчена домаганням
покарати послів П. Васильчука і М.
Чучмая 4-охлітньою тяжкою
в'язницею, а посла С. Козницько-
го 4-охлітнім „домом по-
прави“. Головний аргумент про-
куратора: „колиб не такі посольські
промови, то зміст в'язниць сто-
ялиб у Польщі школи“. Тенденція
прокураторської промови та сама,
що й предсідника трибуналу:

Над заперіжжями зізнаннями
сотні відводних свідків прокуратор
перейшов до денного порядку.
Оба. посол Васильчук виголося
3-годинну промову. Промовами
обвинувачених послів Чучмая і Ко-
ницького закінчено в 11 год. ночі
розправу. Присуд в неділю
10 годин зранка.

Біля будинку суду сконсигновано
сильний відділ пішої і кінної по-
ліції та хмару агентів дефензи.

Присуд.

Дня 10. V. о 5. годині зала
присуду пос. Чучмая засуджено на
два роки в'язниці, послів Козниць-
кого і Васильчука на рік. Випу-
стили їх одначе за кавцією. Ва-
сильчук зложив 300 зол., Чучмай
500 зол., Козницький 300 зол. Всі
згодилися протест.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Ринок про Сх. Галичину.

„Н. фр. пр.“ містить розмову
свого кореспондента з головою
наркомісарія Раховин. Він сказав
про Сх. Галичину: Поді в Сх. Га-
личині на Україні роблять сильне
вражіння. Всюди відбуваються про-
тестуючі збори. Україна не може
бути рівнодушною для долі братів
у Сх. Галичині. Але не думати
робити дипл. засоби або зголосити
якийсь офіц. протест.

Арештування на Волині.

„Дзвін Польськ“ повідомляє з Рі-
вного, що в Рівненщині арештовано
466 чоловік, з котрих 253 відано
до дисциплінарної прокуратури. „Дз. П.“
зазначає, що то диссидентів.

сновин українського письменства від
початків до найновіших часів та
акресивна невідраді умовини нау-
кової пресі і видавання книжок
у Києві, для якого ані одна з цих
виданих книг тепер зовсім не є до-
ступна“.

Найбільша (ст. 112—157) стаття
в Збірнику — В. Домбров-
ського „Філологічні факти чи
фікції?“ — присвячена полеміці
й автора в проф. Ів. Огієнком з при-
воду стилістичних проблем украї-
нської літературної мови. На-
году дала йому поява „Украї-
нського стилістичного Слбани-
ка“ проф. Огієнка. Наводячи вели-
ку силу прикладів з народної
словесності й з творів українських
письменників, а. Домбровський ста-
вляється довести, що проф. Огієнко
в своїм „Словнику“ допустився ба-
гато неточностей, непослідовності
і наукової неумотивованості. Без-
гумовно, багато в чому він має ра-
цію й проти його фактичних вка-
зівк трудно спречатись. Але нам
здається, що діло не в цьому: ко-
ли йде річ про вироблення літе-
ратурної української мови, спільно
до для всіх частин української
землі, то в основу її повинен бути
положений центральний україн-
ський діалект, яким у нас є т. зв.
тило-полтавський і яким писали
якші класики від Котляревського
до Шевченка, Марка Вовчка й
Мирного. Щодо втягнення в літе-
ратурну мову слів з красивих ді-
алектів, то тут треба мати певне
почуття мови, певний такт: це не
кожкому дано. Такий такт мав Іван
Франко, але під кінець життя пи-
рив недостатку такого такту Ів.
Нечуй-Левицький. Однак ніякі по-
хибки на те, що там в там в
народній пісні вживається таке то
слово, або в такім то невим
розумінні, — щого не доводить. По

завжди можна знайти иншу пісню
з иншої околиці, де те саме слово
вжито в зовсім иншому розумінні.
І тільки широке знання усієї на-
родної словесності й класичної
літератури в усіх частин нашої зем-
лі, а особливо той необхідний такт
(зрозуміння, котре з двох різних
розумів одного й того самого
слова є більш поширене, більш
відповідне, й тому має бути впро-
ваджене в мову літературну) да-
ють змогу робити правильний ви-
бір синонімів і вводити до літе-
ратурного обігу те або инше слово.
Але, на жаль, історичні обставини
з непереможною силою приводять
покищо до існування двох різних
відтінків в одній літературній
мові: східного й західного (чи
галицького, коли хочете). І, здасть-
ся, пора би вже визнати отверто
цей факт і помиритись з ним. Ко-
лись з часом, об'єднання обох
частин української землі приведе
неминуче й до об'єднання мови,
а поки-що великої шкоди від фак-
ту існування поруч себе двох
відтінків в немає: для власного
зрозуміння перешкод воно не дає
жодних, а негувати його — це
значить запліскувати очі на дій-
сність. З цього погляду й бороть-
ба або полеміка на зразок той, що
й веде д. Домбровський, ледве чи
доведе до яких практичних наслід-
ків: бо кожна в полемізуючих сто-
рін по своїй мові має рацію!

У відділі рецензій подано рецен-
зії на десяток книжок, переважно
з обсягу педагогіки. В цілому „Збір-
ник“ репрезентується солідно й
безперечно повинен викликати за-
цікавлення в учительських колах,
для яких він призначений у першій
лінії.

ДОМАШНІ ДАНСІНГІ

успішні світової марки

ГРАМОФОН „His masters voice“
„ГОЛОС СВОГО ПАНА“

Грамофон найновішої конструкції (система РАДІО з мікрофоновою підкладкою) унікальний першорядними звуками різного саита за найшпий. Найкраща репродукція без шуму. Великий вибір плит, різноманітних і європейських канторів: РОЗЕНБЛЮТТА, КВАРТНА, СІРОТИ.

THE GRAMOPHONE Co., Limited, LONDON.

Генеральний представник на Подолі:

ПОСІФ ВЕКСЛЕР

Кранів, Флоріанська 25. Львів, Сикстуска 2.

Суд у Рівнім.

Телеграмні свідки-кореспонденти „Діла“

Дальше переслухання свідків.

Рівне, 8. V. В специфічній поліційній атмосфері розправа скорим гоном посувається вперед. В третью дні розправа переслухано 18 відводочних свідків, а між ними посли і сенаторів. Взагалі досі переслухано 11 прокураторських свідків і 19 відводочних. Остало ще до переслухання 36 свідків. Всі відводочні свідки заперечили зміст і тенденцію акту обвинувачення. Переслухані відводочні свідки були головним чином — так сказатиб — свідками пос. П. Васильчука, дальших 36 свідків є свідками пос. Чучмаєв і пос. Козницького.

Свідки незвичайно ядерно характеризують польський режим на „кресах“, головню зупинюючись на колонізації й осадництві. Предс. Башинські намагається всі надужиття, безправства, цілу колонізаційну систему звести до окремих, відірваних фактів.

а до цього служать предсидинкові систематичне ухилювання питань, завдаваних обвинуваченими свідками. Присуд сподіваний в понеділок.

НОВИНКИ.

— Скорфіковано вчорашнє число нашого часопису за 4 місяці вступної статті „Піднесення до кваліфікації“ за перші редакційні статті „Господарська руйна Польщі“ та закінчення статті „Шкільний плаксивізм“.

— Снасована скорфікована. В наслідок зажадання нашої редакції і п. Івана Ліницького як автора скорфікованого статті, поміщеної в 55 числі „Діла“ з 12 березня 1925 н. з. „Повнення“ польського міністра“ Агексійний Суд у Львові ухвалив за 21. квітня 1925 ч. спр. Д. VI. 110/25 — Пр. 1761/25 скасував корфікований щодо двох уступів, в яких говориться про те, що в 1923 р. і перші половині 1924 р. львівська дирекція поліції дала дозвіл тим же на два віна, а не на 29, як твердив п. міністр. Оба ці скорфіковані уступи були вже у нас репродуковані в інтерв'юванні наших послів в 75 ч. „Діла“ з 4. квітня н. з.

— Арештування комуністів у Варшаві. Вся польська преса розписується дуже широко про те, як то вчорашня, скорфікована до краю бомбовою аферою Троїновського політична поліція арештувала шийнй центральний комітет комуністичної партії Польщі. Арештовані Ал. Томашевскі, Фр. Гжезінскі, Андр. Левановскі, Стан. Шиманьскі, Стеф. Бяум, Макс Лявои (що мав брати участь у атентаті на през. Войцеховського у Львові), Фр. Плохоха і Йоско Збіслав, разом із жіноцю, а в поміщення яких відбувалася нарада всіх арештованих. Польська преса мабуть тому так широко розповсюджує на тим поліції планового політичної поліції, щоб її бодал частинно рятувати перед ганьблячою аферою Троїновського. Виявляється, що вона контролювала всю союзову поліцію, що перечитувала навіть приватну переписку міністрів Татяні і Ратайського. Щодо цього останнього, то це наразді чиста жандарська тактика сланьтиго колись російського т. зв. III. політичного департаменту з часів імператорської реакції, а часів Троїнова, де тек контролювати переписку міністрів. Ратайскі зазначив той поліції був якийсь для держави не мали „благородності“, коли вона простягла і на його та його приватну переписку свої опікуни урила. Через те всі та реклама з арештом центрального комітету польської комуністичної партії принесла мало чести тієї поліції а вже не може бути мови про якусь її „реабілітацію“. Во якже може бути, „реабілітація“ для поліції та цієї такої, що послугується провокацією?

— Голод у Китаю. У китайській провінції Квай-Чоу шаліє голод. Мешканці коряться ластям і продають своїх дітей за риз. Католицькі місіонарі інформують, що були і тепер виконуються акції голодування. Нагірня те, що населення не надіяється на ніяку помід.

— „Комітет розбудови“ відзначив ромадою м. Львова у магістрату (II. пов.

да. 62) звертає увагу, що туди треба заартаці всі прохання, віддані під оплату, і там можна одержувати всі інформації щодо від 9—11 рано.

— Дубановіч і монархісти. Польський посол Дубановіч, голова клубу Х. Н. і бувший голова конституційної комісії польського сейму, вислав сердечний привіт на від польських монархістів у Познані разом із оправданням, що не може взяти особистої участі в зібранні. Головний голова конституційної комісії республіки та шеф кравчий сторож основних республіканських законів!

— Польща засипана предметами розноші. Польське міністерство скарбу злепило уяву на надмірний імпорт предметів розкоші в Польщі. В порівнянні з миким роком довів помаранч, яблук, грушок і інших дорогих овочів з далекого подолу до Польщі, довів пили по-чепіно, а маринатів усього роду аж в шестеро. Скляних виробів привезено з закордону чотири рази більше ніж минулого року. Так само майже справа із галетністю. Неповірно зріс привіз шовкових виробів, білизни, косметичних, запачок та інших подібних речей. Зменшення закордонного ввозу поліпшило би, на думку міністерства скарбу, стану додатної розвязки торговельного бізнесу Польщі, що має наскоро віденний характер.

— Листонос утрав 2.600 доллара втрат. У селі Тісна, д'яського повіту, сповіст довший час функції листоноса Пилип Шеффер, родом зі Львова. В Ліску підбирав шя почту для дозкозачних сіл та передавав її по дорозі. Особливу увагу звертав на американські листи, з яких вибирав долари і доларові чеки. Чеки потім реалізував у банках на підставі фальшивих уповноважень. Був до ті міри остоорожний та чепний, що адресатів листів вже не доручував, але відписував у їх імені довгі листи з подякою за послиані гроші з Америки. В такий спосіб підбирав на протязі довший часу всі листи та чеки від емігранта Ковалевича, який вислав їх до своєї жінки. Шеффер дакував за гроші в імені жінки та написав йому, що вона вже купила за ті гроші 30 моргів поля. Ковалевич рішав вернути до краю на нове господарство. Якже було його розчарування, коли він жінки довідався, що вона не дістала ні одного долара. Шеффер „пропонував“ письмом „новом“ атік за кордон. Ось так паде жертвою піт і кров людей, їхня важка праця. Не дивно, що попадають у розпук.

— Польща платити відшкодування жертвам катастрофи під Старогардом. Залізнична дирекція в Кенісбергу проголосила комунікат, в якому заявляє, що вона готова відшкодувати потерпілим між родинами жертв і потерпілому залізничній катастрофі під Старогардом та польською залізничною владою. Комунікат підкреслює, що згідно з умовою про транзит через польську територію всю відповідальність за німеччини шкоди на польській території несе Польща, отже в тому випадку несе і цивільно-правну відповідальність. Польська залізнична управа мусить через те дати відшкодування німечкому товариству державних залізниць. Польська преса публікуючи цей комунікат нахилилася на надбавство польського міністерства залізниць, що допустило до такої катастрофи. Пат чав під себе коментар, що Польща несе відповідальність тільки за ті шкоди, які сталися з її вини. В даному випадку видно, що Польща признала ту вину, бо від заплати відшкодування не відмовляється.

— Велика крадіжка. У Відні відбулася крадіжка грошей проти П. Вуспака та його жінки за те, що ковали польські монети з австрійської монетарні. Вуспакова була заарта в монетарні як робітниця і при цій нагоді краді польські гроші, які вироблялися на рахунок Польщі. Школа вчосності позав місім міліонів золотих. Вуспакову заарта на три місяці важкої тюрми а її мужа на три місяці звичайного арешту.

— Культура та людство. Жорж Брандес дав на поставлене йому питання „Чи існує загально-польська культура?“ таку відповідь: „Пен, о, що є загально-польська, міжнародна культура, до неї я враховую: геометрію, астрономію, хімію, фізику, алгебру. Все, що відноситься до нішого не можна назвати культурою. Я не маю передсвідчення про те, чи людина тепер суперечить політичній значаї та значаї преси можна назвати культурою? Вони себе взаімно виключають. Народи чим далі тим більше себе взаімно ненавидять, партії та класи все звязітійше борються зі собою, а в справедливості вже ніхто з людей не вірять. Ми живемо в добі провінційної науки, падаючого мистецтва та загальної розпукі“.

— Нові гроші в СРСР. Народний комісаріат фінансів випустив нову дрібну (розмінну) монету вартості 5, 3 і 2 копійок. Нова монета буде менша від першовинової та буде виготовлена не з міді а з бронзи мішаної з іншими металлами легшими від міді. Нові монети будуть зроблені на зразок закордонних монет у інших державах.

Концес. Бюро Детективів

Дир. Іван Дворнічні

Львів, вул. Гоголівських 11. Тел. 19—16.

Переводить: розшуки, обсервації і уліття всяких інформацій як в місті так і на провінції. Дискреція заповнена. 1890 2-2

На допомогу „Голодному Селу“.

ВИКАЗ 10-ий

Вл. Жертводанців, які злонили на допомогу „Голодному Селу“ в золотих в місяці травні 1925.

Неоніла Валіцька Львів 5, Гонгорій Гроци 25, Юстин Павлюк Львів 330, Стефан Кішма Львів 5, о. Василь Кулинич Угнів 580, о. А. Сумих Волосія 5, Іж. Стефан Матусько Таорія 3, Михайло Чорніта Калеш 5, Марія і Михайло Карявські Добомиль 5, Кирило Лех Рахелія 7, Стефан Савула Ліско 9, Іосиф Смішків Колбавиці 10, Михайло Галан Белз 10, Клим Шанковський Тернопіль 10, Маня Паньківна Зимокудка 10, Еміль Катальська Станіславів 10, Гнат Панаас Вроди 15, Константинівна Володимир Львів 50, Глинський Теофан Львів 10, Герасимович Силістер Львів 10, Іж. Теля Виктор Львів 8, Янесь Михайло Львів 10, д-р Сафіян Лука Львів 10. На листу ч. 26 зложили: Іж. Всеволод Левицький 20, Зигфрід Турявський 2, Едген Фільваркі 10, Валерій Степан 250, Іж. Вобіквич 250 — разом 37. На листу ч. 12 школа УПТ, ім. кт. Льва у Львові, а то: I. кл. 340, II. кл. 4, III. кл. 520, IV. кл. 440, V. кл. 880 і учительки: М. Лисова 3, Е. Герасимовича 3, І. Климкевич 3, Ф. Татарська 3, Кахиневи 1 — разом 5780, читальня „Прогісти“ на Сигітній (збірка) 3440. По день 4. цм. включно зложено: 339815 зол. 22 дол. і 755 чеських корон.

Посмертні згадки.

Проф. Леонтій Кузьма. В саму величозну суботу пр. довелось Коломий, а радше Підгірню, прожогати в могилу свого найблагшого громадянина, проф. Леонтія Кузьму. Небуденні люди прожогать небуденно. І оне з останнім „прашля“ прийшов і жулам і біжак, а прийшло іх тьма-тьмеша. Прийшли товариші, що зжигали та полюблювали його; прийшли учні, що нагнавали іх до солідної праці; прийшли представники місцевих товариств, що в них довгі літа трудилась; прийшли представники читальні у повіті, що ними густо засідав Підгірню; прийшли мужики, що іх вивела із тугих клітків думки; прийшли всі, що в них ще бється українське серце і що знають шину діяльність громадянина. Оне пращали людину, що обов'язки супроти родини зуміла поставити поровню з обов'язками супроти одного краю і до останньої хвилини свого життя іх сонісно та енергійно повинала. Школа, дім, українські просвіти та економічні установи таю рили суть його життя. De mortuis nil nisi bene. Пословиця тут ні при чім. Добре проведене життя полишило після себе добру славу. Пог. проф. Леонтій Кузьма прийшов на світ 22. VII. 1865 р. в Ушні, в золочівському повіті. До гімназії ходив у Золочеві (1877—84). В році 1889 вичитав філософський видал на львівській університеті, а в 1895 склав таке ж учителський іспит. Учителювати починав з роком 1891 в „Академічній гімназії“ у Львові; вичит у польській гімназії в Перемишлі (двома навчоратками), а в Гімназії у Львові, а в 1897 році одержав посаду в українській гімназії в Коломий. До гробу скочить як управитель приє жіночої гімназії УПТ, а Коломий. Від 1897 р. став Коломий теноном його неспучної діяльності, що нею добува собі загальну пошану та любов, яку громадянство вичаюло справді князівськими провадами в доміжку нічного спочинку. Вічна йому пам'яті!

о. Іван Стрільбицький греко-кат. парох Наварії помер для 1. травня 1925 в 70 році життя, а 38 священства. В. Я. п. 1

ОПОВІСТКИ.

Вл. Іж. Целевич, Угнів, зложив а січні 83 зол. а колади на „Рідну Школу“.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ товаришків побуту на „Огадо“ на червень і липень. Аля Кобрицька, Бережани. 1—1

КАВАЛЕР 40 літ, пристійний, дуже кастий, пошукує товаришків життя пили або молодого вдової, котра може зати до 2000 дол. до дуже інтатного інтересу для сільного зобор. Зголошення під „Велике Щастя“ до Атв. „Діла“. Доскряє під словом чест. 1941 1-2

УНЕВАЖНОЮ агудити документи, міськовий книжку і легітимію виставлені на імя Михайло Колянов. 1937 1—1

ВОСН свічки, магнети, рефактори, свічки, поручки Витолд Трайдя, Львів, Полеского 2. 1934 4 1-4

РУТИНОВАНОГО КОНЦІПІЕНТА гудас адвокатська канцелярія в повітовій місті. Місце до обіжати металю на горнісних усялях. Зголошення приймас канцелярія д-ра Миколи Шухевича, зложата у Львові, вул. Чаревського. 1941 1-2

ПОКІЙ гарний, умябляований, зі сільним ужицанням кухні або без, дан за процент тому, хто позичить 2000 р. до 3000 зол. До Адм. „За процент“. 1—1

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ И. ГРІШ. ШПРУНГА (вул. Личківська 34, т. 26—78), приймас ВПИСИ на підписання курсу купецького і банкового знанств від з. 14-го травня 1925. Писання на машині. 1921 2—2

КАВАЧЕР пошукує собі час мешкання з удержанням у Львові або на провінції. Зголошення приймас Адм. під „Регоризант“ wraz з усялями. 1923 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОЗІРІ ПОЗІРІ

Діточі візки і ровери

по фабричних цінах від 38 зол.

МАРІАН ЛЯЙКЕРТ львів

1896 Для відпродажу опуст. 3—3

РЕСТАВРАЦІЯ

в городі Косцюшка

поручає зважання обідів і вечері по помстуваних шіках.

Що вечера концерт військової оркестри. В неділю, суботу і сінгу концерт симфонічний підчас обід.

О численні відвідання просить 1918 2—3

УПРАВА.

НАЧИННЯ КУХОННІ.

ліжка, ледівні, ванни.

машини до сінання м'яса, умяблявані

і од товари галатерійні

1920 продає нйлішеніє 3—3

„MARTULUS“

Львів, вул. Трибунальська ч. 1.

МАШИННІ ДО ШИТТЯ, РОВЕРИ

з першорядних фабрик як татож сінання

1895 части поручає 1—1

ЛЕОНАРД ВАНКЕ

механік і записки судовой машини

у Львові, при вул. Кравецької ч. 6

Подяка.

Всім, що були ласкаві взяти участь у похороні мойого Мука складаю сердечну подяку. Бог да владість і помидусть.

Олімпія Стрільбицька з родиною.

ОМЕГА

перша рата 10 зол.

слідуючі три ченом п. К. О.

МАРІАН ДАЄВСКИ

львів, вул. Академічна 25.

1938 1—1

Присипайте передплату